

Numerul 6.

Oradea-mare 9/21 februarie 1897.

Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

Norocul și nenorocul.

Nost fost odată... e mult d'atunci și de m'atî apucă de scurt, nici n'aș ști când, dar a fost un împărat mare și puternic. Și eră așa de milostiv și de drept, că venia lumea la el, să le facă dreptate de prin noue împărății.

Împăratul eră bogat și în bogății și în copii. Și cum să trăiești, că se căznise împăratul o vreme, o viață de om, căci nu eră tiner, slavă Domnului! Avea părul și barba albă colilie, și când e vorba să fi fost tiner, ar fi avut atâta înțelepciune, câtă avea el, care trecuse și prin ciur și prin dărmon?...

Ar fi fost fericit împăratul, dar ce făcu, ce dresă — n'avu de lucru? — se pomeni încă cu un copil pe lângă ai doispre-zece ce avea.

— Iiii! neveastă, reu frate; avem treispre-zece copii. Reu numer. Incaileă nu născuși doi gemeni... Trebuie să pățim noi ceva: or o murî vre-unul, or cine știe ce, că e punctul Iudii, și unde e punctul Iudii, s'a isprăvit.

Par că dîsesse într'un cîas reu, că de când se născu fata asta — că fata născuse împărăteasa — din reu în mai reu o duse, bietul împărat. Ba lăcuste, ba vrajbă între prieteni, ba boale, ba bătălii... ajunsese biata țară, în vr'o zece ani de țile, de-i plîngeai de milă. Lumea gândește că dacă e împărat, or om bogat, e fericit, dar nu știe că cu cât ești de sus, cu atât și neajunsurile sînt mai mari.

Asta, iaca coșcogeamite împăratul, bogat, una alta, și el mai nenorocit ca săracul de n'are ce mîncă,

fiind că se știe că nu fac banii fericirea omului, ci mulțumirea sufletească.

Ei... unde am remas?... așa... „îi plîngeai de milă.“

Pe bietul împărat îl durea inima de atâtea necasuri, căci eră iubitor de supuși și drept, dar se poate să te lupți cu Dumnezeu?... Tăcea și el, că n'avea ce face. Dacă vîd că nu mai scapă țara de necasuri, se hotări să cheme pe toți vracii și înțelepții din vremea-ai și să ție sfat cu dînsii, cum că ce e de făcut.

Dar nici ei nu se pricepeau; numai unul mai bătrîn, când auđi de nașcerea fetei, dîse împăratului:

— Măria ta, aici e buba. Copilu-ăla... să am iertare — e pacoste și pe capul țării și p'al d'tale, și cum să nu fie, dacă e al treispre-șecilea! Dar, de... noi să încercăm... du-te dta într'o noapte și veđi cum dorm copiii, și să-mi spui mie.

— Bine, respunse împăratul, m'oi duce. Și chiar în noaptea aia, intră în vîrfurile degetelor, în cămara unde dormiau copiii. Toți dormiau ca lumea, dar când ajunse la fata a mai mică, se minună: dormia cu genuchii la gură și stărcită să fe-

rească Dumnezeu.

Ești împăratul din odaie și toată noaptea nu închise ochii de neces și de mîhnire.

A doua zi venind bătrînul cel înțelept, îi spuse împăratul ce-a vîdut, iar dînsul ostînd a dîs:

— Până nu vei depărtă fata din casă, și bună de la Dumnezeu n'o să mai veđi.

Ce țipete! Ce chilomane! Și cum Doamne iartă-me, să nu fie! că înțeleptul mai dîsesse, că dacă vrea

DUMITRU STĂNCESCU.

impăratul să îndrepteze lucrurile, să depărteze fata cu totul, s'o trimeată afară din împărăție.

Nu-i venia împăratului, că de! eră sânge și carne din sângele și carnea lui. „Dar ce e vinovată țara, să pătimească din pricina mea?“, cugetă el fiind om drept și bun. Mai bine oi inecă necasul în mine, dac' așa mi-a fost scris să pătimeșc, și să scap țara de năpaste.

Cum țise și făcū. Spuse fetii pe departe cum și ce fel. Fata... mică, plânse; plânseră și surorile, plânseră și frații și mai vartos muma, ba plânse și împăratul, dar ce să facă?

A doua zi, după ce o îmbracă în vestminte frumoase și-i dădū bani și toate trebuincioșele, porunci împăratul unei femei de-ale casei s'o întovărășească, și fata plecă plângend.

O luă biata, spre soare-resare și merse și merse, zi de vară până 'n seară, vorba aia, și ajunse la hotar; aci dădū drumul femeii ce eră cu ea, și o luă singură înainte. Pe drum se întâlni c'o țerancă. Cum o vădū, o chemă și o rugă să facă schimb cu hainele ei țerânești și să-i dea p'ale ei de prințesă, și să-i mai dea și bani pe d'asupra. Ce vorbă! Cât clipești din ochi țeranca se desbracă, se îmbracă cu hainele prințesei, luă banii și p'aci țe drumu la sat, să se mândrească cu norocul ce dăduse peste dēnsa; iar fata împăratului o luă înainte, și merse și merse vreme îndelungată până dădū de un oraș mare și frumos. Dar ce mărime? că nu-i dădeai de căpēti, și frumos de speriat: avea niște case mari de dece doue-spre-dece staturi de om, par' că erau făcute pentru uriași, așa erau de înalte.

Banii îi mai rămăseseră ei nițel, dar ce să facă, nu erau să mai ție mult; banul nu e ca năpasta: scapi lesne de el. Se gândi ea ce să facă să n'ajungă vremea să n'aibă ce mânca. Nu doară, că nu i-ar fi dat unul și altul, dacă ar fi cerut, că p'atunci eră lumea bună și milostivă, nu ca acum de te goneșce ca p'un câne, de îi ceri ajutor, dar nu-i venia ei; sângele ei de împărat nu o lăsă; ș-așa întrebă de nu e vr'un loc să se bage slujnică. Nici asta nu-i prea venia, dar incalca eră ban câștigat cu sudoarea feței și nu mai avea, nu eră loc de stat pe gânduri și peales. Așa intră într'o casă ce-i eși înainte și întrebă dacă nu cumva le trebuie vr'o slujnică. Dar nu eră nici un loc gol și stăpânul o îndreptă la o casă din apropiere. Se duse fata și-i spuse o slugă că într'adevăr n'au fată în casă și o luă s'o ducă la stăpâna sa.

Intră cu ea în casă. Dar ce casă, că în ea, numai frumuseți, de-ți luau vederile; aurării, argintării, petre scumpe, bogății nevoe mare, îi eră milă fetii și să calce prin casă. Mai văduse ea bogății și la tat-seu, dar ca aici, ba.

În sfârșit ajunse la ușa odăii în care sta cucoana; o deschise și dădū cu ochii de o arăpoaică neagră și buzată, urită de te luă groaza: unde avea o gură până la urechi și buze mari roșii de-atērnă o oca în jos... s'o visezi noaptea și mai multe nu!

Chemă pe fată cu binele, că altminteri eră dulce la grai, și pe când se tocniă, îi veni fetii să scuipe, dar îi fu milă să scuipe și în scuiptoare, așa eră de frumoasă, și scuipe drept pe buza arăpoaicii.

Arăpoaica pe cât eră de urită, pe atât eră de bună, că altminteri de și-ar fi pus mîntea cu dēnsa, o prăpădiă, dar se mulțumi să-i dîcă cu blāndețe:

— Ei, fata mea, tu sînt urită, dir cāt sînt de urită, atât mi-e norocul de frumos; și cāt ești tu de frumoasă, atât țe-e norocul de urit; și am să-ți arăt.

Fata s'a minunat de atāta bunătate și i-a cădūt în genuchi de s'a rugat s'o ierte, și i-a povestit toată viața ei: cum eră fată de împărat, cum fusese al trei-spre-șecilea copil la părinți, cum o gonise tat-seu după sfatul vrăciului și în sfērșit tot, precum șcim și noi; iar arăpoica ridicānd-o de jos cu bunătate i-a poruncit ca chiar în seara aia, să puie într'o odaie, pe care i-o va arătā, o masă frumoasă și gustoasă cu câteva feluri de bucate din ale mai alese și vinurile de asemenea, iar dēnsa să se ascundă sub pat, ca să vadă norocul arăpoaicii.

Așa și făcū fata, și pe la mezul nopții se deschise ușa și vădū, de sub pat, de unde eră ascunsă, un tiner frumos de pică și îndelicat și la trup și la față de par' că eră tras prin inel. Se puse de mânca nițel, beū și mai puțin și plecă pe unde venise. Iar fata se minună de așa frumusețe de noroc.

A doua zi, o chemă arăpoaica și o întrebă de l-a vădūt și de i-a plăcut norocul ei, și-i țise că la noapte să ducă, tot în odaia aia, trei cuptoare de pāne, și māncarea s'o care toată ziua, iar vin să fie trei butoaie pline, că are să vie norocul ei și el nu se incurcă cu una, cu doue, el māncă și bea, nu glumiă; dar a mai sfātuit-o arăpoaica pe fată, să-i fure un ghem de mātase roșie din dāsagă, când o adormi norocul, căci el eră să adoarină după atāta beutură.

Se duse fata seara, după ce făcū cum i-a fost țis, și se ascunse sub pat; tot pe la ciasu-āla, pe la miezul nopții așa intră un zdrențaros de rumān nene, de se ținea peticile diră după el și gros și gras, și bubos, nespelat, neșesalat... și când vădū māncarea fuga ca ogarul la ea, și māncă și beū pān' adormi cu paharul în mână, după ce beuse doue butoaie și dintr'al treilea mai rămăsesse numai cāt să imbeți o muiere.

Fata, încet-încet, eși de sub pat, luă ghemul și p'aci îi fu drumul...

Cum simți bețivul, se sculă și strigă cumcă: „Fata mea, îți dau avuții, îți dau toate bunătățile pământului, numai dā-mi ghemul“. Dar fata nu se uită îndērēt, că așa o învățase arăpoaica.

Iar norocul de necaz crāpā, acolo în odaie.

Nu trecū mult după astā întâmplare și se auș, în tot orașul un pristav, care strigă cāt îl luă gurai cumcă eră să se insoare un fecior de împărat mare, dar că frul de mātase cu care cosiā rochia miresei se isprăvise și nu mai gāsiā nicăeri fir la fel. Arăpoaica țise fetii să se ducă și ea cu ghemul ei să vadă nu s'o potrive, și dacă o fi așa, apoi să nu ceară alt ceva decât ce-o trage ghemul.

Se duse fata și par că fu d'acolo ghemul, că taman așa roșu trebuia.

— Ce ceri pe el, fetițo? întrebă feciorul de împărat, bucuros că gāsise ce-i trebuia; — că și feciorul împăratului eră acolo.

— De, Măria ta... ce să cer?... ce-o trage ghemul, respunse fata după învățul arăpoaicii.

— Ia puneți la cântar, băeți, porunci feciorul de împărat, de vedeți ce trage... Și rīdea într'ensul de prostia fetii.

— Dar când colo, ce să veți! minunea minunilor... puse bani mulți, mulți, toți banii cu care venise feciorul de împărat și ghemul tot mai trāgea.

— Ei drācie ca asta! se mirau și se cruciau toți.

Ba mai pune cutare, ba cutare, puseră toate trāsurile și caii și lucrurile împăratului și ghemul trāgea, trāgea mereu.

— Ia pune-te și dumneata, Măria ta, și un poznaș bun de glume, să vedem dinadins, ce-o fi! Impăratul înteu nu vru, dar apoi se induplecă și hop! în cântar.

Nici nu se aședuse bine și se cumpeni cântarul. Toți se minunară de-așa lucru.

— Ei, păi te-a câștigat, Măria ta, cu toate acareturile, și se iar poznașul.

— De! ce să-i fac? drept e; cine me puse să me sui în cântar; dar ce e drept nici Dumneșeu nu țiece că e strîmb; sînt al fetii.

Dar țiecea el așa mai mult, fiind că-i plăcea fata, că e mai frumoasă și decît logodnica lui.

Fata cum auđi așa, îi sări în brațe de bucurie și-i spuse cine e, și cum și ce fel, și de unde nunta cu fata împăratului, acum, hait! cu slujnica arăpoaicii.

După aia, fata se duse cu el la tată-seu, la împăratul, și făcură nuntă mare și benchetuiră multă vreme, de bucurie că scăpase de nenoroc. În capul mesii, la locul de cîste, sta arăpoaica, iar împăratul și împărăteasa împregiurul ei.

M'ar fi poștit și pe mine la masa lor, că eră bun și drept împăratul, dar nu putea trimite om pe jos or călare că eră departe țara lui de a noastră.

Și iac'asă, inghiț și eu în sec și-mi ling buzele, numai gîndindu-me la vinurile și mîncările lor împărătești.

DUMITRU STĂNCESCU.

Mieđul nopții.

*Cîntă cocoșii, e mieđul nopții,
Prin cîmîtere din gropi es morții,
Și la respîntii sub razele lunii
Calele joacă cum joacă nebunii.*

*Cîntă cocoșii, 'n codru-i liniște
Și frunzele 'n arbori se tem să se miște —
Și apele 'n riuri se-opresc pe o lipă,
Și vremea-și oprește sburdalnica-aripă.*

*Cîntă cocoșii, e cîsaut urgiei,
Florul domnește pe 'ntînsul cîmpiei —
Și pururea-adoarme, nu mișcă nici vîntul
Și se oprește în mersu-i pămîntul.*

*Și totuș se-aude un cîntec în vale,
O doină ce-ți umple simțirea de jale, —
Și totuș se vede o umbră sub lună,
Ce-aleargă și zboară în fugă nebună.*

*Din margini de zare privesc pe potică —
Cum trece voinicul cîntîndu-și fîră frică,
Că 'n vale-l așteaptă copila cea dragă
Și merge nu-i pasă de noaptea intragă.*

*Și-mi vine amînte că ce se petrece, —
Vai, tinereță! de ce poți tu trece?
De ce-mi vine-amînte o noapte de-arestea
Și nu pot a-mi spune la nime povestea?!*

V. B. MUNTENEȘCU.

Lăptereașă.

Lăptereașă ca copil simțiam un ce pentru lăptereașă, care aducea lapte în casa părinților mei, un ce, pe care nu șcieam singură cum să-l numesc.

Cu mine a crescut și acel ce, până când a devenit atracțiune, compătîmire, interes și poate chiar iubire.

Nu eră ție de la Ddeu, în care să nu-mi fi făcut de lucru în bucătărie, la ora la care șcieam că avea să vie ca să ne aducă lapte, și-mi dam toate ostenețile din lume, s'o fac să vorbesacă, lucru la care nu puteam ajunge după placul meu, căci lăptereașă mea se mîrginiă a repetă în fiecare ție, numai acele câteva cuvinte necesare, pentru a-ș vinde marfa.

Din figura ei asemenea nu puteam vedé mult; iarna, vara, ea purtă tot aceeaș basma mare, cafenie, care îi astupă mai tot obrazul, nelăsându-i, să i se vadă, decît prea puțin din ochi, căci și aceia erau mai de tot ascunși de acea afurisită de basma, trasă pe frunte în formă de strașină.

Aș fi dat mult cu mult, să-i pot vedé odată fața, care din puținul ce vedusem pe sub strașină, mi se părea a fi de o frumusețe rară.

Aș fi dat și mai mult, să aflu ceva despre dînsa, de oare ce, cu cât me făceam mai mare, cu atît mi se întăria și mai mult ideea, ce-mi formasem ca copil, că lăptereașă mea trebuie să fie eroina unor întemplări deosebite. Inse după cum spusei, toate încercările mele de a o face să vorbească, fuseseră pîn' atunci zădarnice.

Trecură astfel câțiva ani, când de-odată o nouă întemplare, nenorocită pentru ea, veni și schimbă repede relațiunile dintre dînsa și mine.

Intr'o dimineață, venind ca de obicei cu lapte și aflându-me ca în totdeauna în bucătărie, observai la dînsa o schimbare, atît în îmbrăcăminte, cât și în toată persoana ei.

Basmaoă și șorțul cafeniu, ce purtase neconținut de când o cunoșceam, erau înlocuite printr'o basma și mai mare și și mai trasă pe ochi și printr'un șorț mai lung ca de obicei și fiind ambele negre, îmi închipuii numai decît, că ea pierduse pe cineva din familie. Uitându-me la dînsa, cât putui mai bine, ideea mea se întări și mai mult. De și în aparență liniștită, un observator neobosit cum eram eu, putea vedé lesne, că toată făptura ei eră cuprinsă de un tremur, pe care nu ți-l poate da, decît o nenorocire mare, ce te si-leșei să ascunđi.

Fără să me mai gîndesc, o întrebai repede cine i-a murit, de este astfel schimbată în toate. Îmi respunse scurt, că nimeni și voi să plece și mai grabnic ca de obicei, sigur, pentru ca să nu pot vedé doue lăcrimi ivite în frumoșii ei ochi negri, ceea ce nu îi reuși. Ca un fulger me pusei înaintea ei lăindu-i calea și începui să plîng amar.

La vederea aceasta dînsa incremeni înaintea mea cu linichelele cu lapte în mînă și me întrebă cu o voce dulce și măhnită pentru ce plîng?

— Pentru că vîd, că-ți lipsește cu totul incredrea în mine; pentru că nici ați, când sigur ai pierdut un membru iubit din familie, nu voești să-mi spui cel puțin, pe cine ai pierdut. Purtarea dtaale nu o merit — adăogai eu; — încă din copilărie am simțit un interes pentru dta, care ađi e prefăcut în iubire.

Lăptereașă nu-ș mai putu ține lăcrămile și eu

vădând aceasta, nu mai pierdui timpul, ci o luai de gât, rugând-o încă odată, să-mi spue cine i-a murit.

— Am pierdut pe mama! — diise ea, — și cu dânsa, ultima fericire ce mai aveam pe pământ...

Plânsul îi curmă vorbele; un suspin de acelea ce-ți vine după ce ți-ai stăpânit mult timp o durere mare, o apucă atât de tare, încât speriată, începui să strig ajutor, căci eram numai singure în bucătărie.

Mama alergă speriată; îi spusei în puține cuvinte cele întemplate. Amândouă o conduserăm într-o cameră departe de servitori; o puserăm pe o canapea, unde lăptăreasa își pierdă conștiința.

Mama îmi muștră aspru și nu fără drept, curiozitatea mea, și eu tremuram din toate puterile mele, ca nu cemva astă curiozitate, să aibă urmări nenorocite.

Amândouă îi dădurăm toate ajutoarele posibile, ca să o aducem la cunoștință; pentru un moment, totul fu zadarnic.

Ingrozite, începurăm să-i deschidem hainele.

Îi luarăm mai întei basmaoa de pe cap; prin asta presupunerile mele se adeveriră. Capul, ce aveam acum înaintea noastră, eră de o frumusețe rară, fermecătoare; acoperit cu un păr negru ca ehenul, care desprindându-se din acele cu cari eră ținut și respirându-se impregiurul obrazului ei palid, o făcea și mai incântătoare.

Lăptăreasa mea nu ne lăsă timp ca s'o admirăm mult. Ea părea că se cufundă și mai mult în leșinul de care eră cuprinsă. Ne urmarăm dar repede lucrarea începută, deschielându-i, sau mai bine diis rupându-i după dânsa pieptarul și cămașa, cari îi acoperiau pieptul.

Respirăm, nu eu multă greutate.

(Va urm.)

Poesii de H. Heine.

1.

Când noaptea zac pe patu-mi
In bezne învălit,
Deasupra mea plutește
Mereu un chip iubit.

Și lina aromire
Când ochii mi-a închis,
Aceloș vis hoțește
Pătrunde-adânc în vis.

Și 'n xori, când visul fuge
Et nu vrea să dispară,
Și 'n piept îl port cu mine
Din xori și până 'n seară.

2.

La miază-noapte singur
Un brad pe-o stâncă crește;
Adoarme, 'N mantă albă
Zăpada-l învelește.

In vis o palmieră
La miază di xărășce.
E singură pe-o coastă
Fierbinte și — jeleșce.

3.

Icoane din vechime
Din groapă au eșit
Și-mi spun cum lângă tine
Aproape am trăit.

Umblam cât ține ziua
Cu pas șovăitor;
Ș'opriam privind drumeții
La mutul trecător.

In nopți eră mai bine,
Căci drumu-i părășit,
Și numai eu cu umbra-mi
Umblam neconținut.

Pe pod pășind adese
Cu pași resonători,
Me salută trist luna
Serioasă dintre nori.

Naintea casei tale
M'opriam privind de jos,
Privind la ta fereastră —
Atât de dureros.

Știu bine că adese
La mine 'n jos cătâni,
Zăriați în lucră de leu
O statuă veghiând.

4.

De când ea s'a depărtat
Risul mi l-am desbărat.
Mulți glumesc, rișând cu hax,
Dar pe ei îmi e necax.

Iar de când o am pierdut,
Nici să plâng n'am mai putut,
Chinurile pieptu-mi frâng,
Dar de plâns, nu pot să plâng!

5.

Să îndur a-n încercat
Și credeam că n'oi putea
Și totuș o am îndurat,
Inse cum — nu me 'ntrebă!*

Traduse de:

Sex. Tii.

* Despre poesia aceasta se istorisește o anecdolă hazlie. Ori cine o citește, crede că aceea ce cu atât necax a îndurat poetul, e chinul vre-unei dragoste nefericite. În fapt inse Heine se află la un bal și-l strîngea teribil o ghiată. Durerea aceasta a fost atât de mare, încât i-a stors aceste versuri. Deci poetul n'a fost nici decum martirul vre unor ochi fascinatori de femeie, ci de asta dată numai al unor — ochi de găină.

Nota trad.

T I G R U L. (După tabloul lui B. Vernoir.)

Portrete.

II

Trist, de-apurarea visător, cu gândul sburat aiurea...
Are frunte — naltă, umbrită de-un moale păr
negru și mătăsoș, ochi mari și negri — plini de-o
durere tăinuță...

Fuge de societatea oamenilor și caută singurătatea, și se simte oarecum strein de lume, strein de bucuriile ei...

Dar n'a fost tot așa...

Intr-o vreme eră vesel și sburdalnic, sufletul petrecerilor... dar un amor nebun, o nefericită dragoste l-a schimbat...

A vădut-o pe... ea! Un ânger blond, cu ochii mari albaștri, în adâncul cărora se ascunde o nesfârșită comoară de basme — din cari inse zădarnic te sbați să afli rostul și înțelesul.

Și a început s'o iubească cu patima unui suflet tiner, și numai când îl cuprinse cu totul dragostea în mreșile ei — încep să-și dea sama, cât de nepotriviti mai sânt: ea și el... și a încercat să-și înăbușe focul dragostei și s'o uite...

Dar a fost târziu... Inima lui eră deja în flăcări, și insedar a cercat și cearcă s'o mai stingă cu ploaia lacrimilor...

Și de-atunci a dispărut veselia lui, e trist, de-a pururea visător cu gândul sburat aiurea...

El știe că ea nu va fi a lui nici odată, dar și aceea o știe că nu o poate uita... și sbueiumul dragostei fără speranță te mistuește...

O incungiură, mereu o incungiură, și când se întemplă de li se încrucișează calea, trece nepăsător pe lângă ea — numai inima îi bate mai repede, și o paliditate de moarte îl cuprinde și buzele fără putere și fără voce îi tremură și se mișcă ca a unui om ce se luptă cu moartea.

Când numai poate el, îi trimite ei flori... rose și îi le trimite totdeauna fără să știe ea că el îi le-a trimis.

Și dacă în ziua următoare le vede cumva animate pe pieptul ei — e fericit, nespuse de fericit... singura lui fericire.

Iar dacă se întemplă să nu poarte florile în piept, — se sbuciumă și mai amar și ochii lui mari îi se umplu de lacrimi ca și a unui copil mic...

Așa-i el... și cine l-a cunoscut odată — acum nu l-ar mai cunoașce...

De-a pururea trist și visător, se mistuește în văpaia amorului. Fuge de lume și-i pare o povară viața, se teme și-i greu să intre în lupta existenței... lumea nu-i pentru el și el nu-i pentru lume...

Și me uit adese-ori la el, când privește lung, pierdut în golul fără margini, ori când se sbuciumă, plângând în tăcere — și mi-i milă vădându-l cum se sfârșește, pentru... o femeie!

EMILIAN.

Soțul (pe patul de moarte): Die notar, las 1000 de lei soției mele, dacă nu se va mărită. Dacă se va mărită, las 2000 de lei soțului ei.

Notarul: Nu înțeleg de loc lucrul acesta.

Soțul: Ei, bărbatul, care o va lua de soție merită un premiu de 2000 de lei, pentru sacrificiul care-l face.

Despre magnetismul vital.

(Fragment din opul » Puterea credinței « încă în manuscris.)

(Urmare.)

Câte odată s'a vorbit despre o asociațiune, despre o inrudire a alienațiunii mentale cu estasele poezilor, cu ființele geniale. (Vezi Lombrose: „Genie și esaltațiune“.) Amândouă sânt influențări, dar numai de o felurită origine. Înfluințarea luminată din sfera spirituală, inspirațiunea adevărată e de o origine reinălțată, precum o vedem noi la inspirațiunea nobilă pentru tot ce e frumos, ideal și nobil. Poezii mari au recunoscut aceasta de lung și au invocat ajutorul puterilor nevădute.

Adevărat și semnificativ dice Eduard Ligton Bulver în privința stării unei însuflețiri, însemnate sub nume de inspirațiune; „Mulți în stăruința spiritului de a fi departe de la lumea îngustă omenească, și a fi fost mai aproape de patria nemărginită a spiritului, pentru o slăbiciune, pe care medicul e necesitat să o saneze prin medicine și mixturi, și ei nici nu știu, că din aceasta stare a existenței lor, în forma sa cea mai imperfectă, se deduce poezie, muzică, artă — se deduce totul ce aparține ideii frumosului, pentru care nu există un tip original mai vigiliatic nici somn, sau o asemănare adevărată“.

Passavant dice în cartea sa „Despre magnetismul vital și visiune“ pag. 67: „Câte-odată există o înaintare a sensibilității mai înaltă, un adnex a oamenilor fini, organizați, adânc simțitori, cari stau în o simpatie mai profundă cu natura și sânt mai adânc atinși de toate lucrurile ce le incungiură. Acest simț mai înalt dezvoltat, e mai mult o zestre a poetului și mai cu samă a unui om poetic simțitor și accesibil pentru impresiunile cele mai fine. Această calitate este inse esențial deosebită de servilitatea și sentimentalitatea bolnavicioasă a unui sistem nervat, prea iritat“.

Poezii cât și adepții și apostolii adevărați ai artelor, capătă câte-odată o atare năsuință spre creațiuni, încât acestora le procură o deosebită plăcere sufletescă de a se ofera cu totul acestor năsuinți. Aceasta e o inspirațiune rădicată de care sânt ei cuprinși cu toată firea lor, cu toată existența lor spirituală, de idea curată, ca și când ființe mai înalte îi atrag cu sine afară peste lumea sensibilă, în sfere de o existență mai înaltă, unde spiritul lor e mai aproape de adevăr, unde cunoașce adese vanitatea și nestatornicia atot ce e pământesc, unde le apucă o presimțire despre un „ce“ nestrămutaver, despre „adevărul“ etern și îi cuprinde o putere de cugetare, care adese înrece departe facultățile ordinare. Pe ei îi luminează o pătundere care îi face să cunoască ce e înalt și ce e sublim. Poezii au numit aceasta „musa“, „geniu“ — și ei au cunoscut adevărul. Deja înțeleptul Socrate, care încă avea geniul seu, care geniu adese-ori îi dădă sfaturi și îi stătă în ajutor, ferindu-l de multe lucruri cari puteau fi de-sastroase atât lui cât și amicilor soi, dice odată: „Eu am cunoștință și în privința poezilor, că ei nu seriu prin înțelepciune, ci în virtutea unei dispozițiuni naturale și prin inspirațiune precum cei de Dumnezeu inspirați și profeti“. Plato recunoscu inspirațiunea de sorgintea întregului frumos și sublim în omenime.

J. J. Davis dice în opul seu: „Principiele naturii“ — „spiritul feluritelor planete ale sistemului nostru solar se află în felurite grade de rafinare. Și aceea

cari se află pe trepte mai înalte, au privilegiul, căci pot să se scoboare la planetele mai inferioare (precum e pământul nostru) și acolo a le comunica după plăcere gândurile lor spiritelor locuitorilor de acolo, de și aceștia din urmă n'au nici o idee despre aceasta*.

„In fiecare specie de inspirațiune” — ȳice S. Passavant in opul seu escelent: „Cercetări asupra magnetismului vital și visiunea” — „se manifestează puteri psihice mai înalte decât in starea sa ordinară. Inse privirile p trund toare ale geniului nu aparțin exclusiv acestor puteri. La cei prea dotați formează acele priviri numai o sumă mai mare; scânteele spiritului devin flacările spiritului. Dar și omul cel mai selbatic, spiritul cel mai nedesvoltat, poșede momente, in care nu este el selbatic, in care nu este el bestial. Germeii vieții spirituale celei mai înalte se află in fiecare om, conform naturei sale omeneșci. Deoarece ce nu se poate contesta nici unui om conșciința și rațiunea, așă dară o cunoșciința a adevărurilor absolute eterne: atunci trebuie să existe in fiecare om și facultatea, putința pentru ori ce putere spirituală superioară. Cel mai mărginit e numai un geniu ascuns in care germenele spiritual dormitează încă nedesvoltat*.

In lumina ochiului, in schimbarea feței se arată, că și activitatea supremă spirituală nu e fără intermediar. Aceasta straveđie ce e perceptibilă și simțurilor esterne, ar fi de înțeles in raport cu cele ȳise de mai înainte, ca o mișcare liberă a celui agent nerval, care nu e, precum arată ochiul, in stare numai de o forță mai mare, ci și de o schimbare cualitativă prin activitatea liberă a spiritului. In casuri estraordinare ca d. e. in estase, inaintea morții, se poate manifesta această transfigurațiune organică mai intensiv, și anticipând o existență mai înaltă, poate fi observată ca o transluceire (straveđie) a corpului spiritual, de și încă nedesvoltată.

Passavant ȳice in opul seu mai sus citat: „In spiritul omenesc există din origine o facultate activă și alta sensitivă. Pe c t poate el (spiritul) simți natura și a influința asupra ei, pe at t ar trebui el să primească și să reproducă și acea ce e spiritul și divin in toate formele adevărului, al bunului și al frumosului. In spiritul omenesc indeplinit, care ar fi parcurs toate stadiile, ar trebui să fie egal dezvoltate in am ndoune direcțiunile. In viața noastră terestră se ivesc numai unele fase ale intregului om, și nici odată totalitatea tuturor puterilor spirituale. Omul e pe p m nt numai un copil, numai un bărbat, sau moșneag, numai un bărbat sau o femeie și nici odată un om in totalitatea sa*.

Omul ce se sileșce spre ideal, caută și g seșce, dacă viața îi oferă dureri și amărăciune in șciință, in contemplațiune și in artă, in aceste daruri cereșci și fiecărui amicabile. Precum poesia se sileșce, după cum ȳice Th. Carlyle, să armonizeze existența, tot așă se sileșce și arta adevărată după frumusețile creațiunei de care o inimă simțitoare devine ad ne mișcată; in susceptibilitatea fin simțitoare pentru tot ce e nobil in existență, zace gustul pentru artă și pentru poezie, de și in formarea plastică și expresivă a tuturor celor nobil simțite — fie in cuv nt, fie in c nt, fie in marmoră și colori, fie in armonia tonurilor — zace esecutarea artei și a poeziei, ca o expresiune a unei n suințe ideale mai înalte ce tr ieșce in om, după sublimul etern. Și un atare av nt spiritual e r vniit de cei talentați și grăbit prin donațiunea din sferile de o existență mai înaltă — prin inspirațiunea care se ma-

nifestă ca un entusiasm infocat. — Acela care devine intensiv cuprins de o creațiune adevărat frumoasă al talentaților poeți, pictori, sculptori, acela care simțeșce c t de profund pot mișcă și consolă operele genialilor componiști, și din acea cauză poate apriat și cunoașce ce coarde fine ale inimei zimbitoare e in stare să mișce o musică sublimă, simțitoare, plină de înțeles și de idee, acela va și recunoașce puterea fermecătoare a unui adevărat op de artă.

Darsă ne intoarcem iar la magnetismul nostru vital.

Fiecare om poșede această putere magnetică, numai unul mai mult, altul mai puțin, și se manifestează mai ales celor cu „vederea luminată” ca o inv itură fină și transviđibilă (unii o numese aurea, alții od, alții perisprit, corpul astral, emanațiunea spirituală, spiritul nerval etc. . .) și e omogen puterii naturale electrice și magnetice, dar fiind că această putere e productul activității sufleteșci și lucrează int rind și invioș nd, de acea se și chiamă această putere magnetismul vital. Cumcă această putere naturală care se poate transmite asupra părților bolnave ale corpului prin punerea m nilor sau prin neteđire, sau numai și prin simpla intindere a m nilor, er  cunoscută deja și popoului Israelit cu mult mai inainte de Christos, aceasta aflăm noi constatat in testamentul cel vechiu ca d. e. in cartea lui Moisei. 4 cap. 27, unde ȳice: „Și Domnul vorbi cătră Moisei: Ia pe Iosua pe fiul lui Nun la la tine, care e un om vrednic, in care se află spirit, și pune m na peste el, și-l prezentează preoților și intregului popor. Și Moisei puse m nile sale asupra lui și f c  precum îi porunci Dumneđeu” sau Moisei 5. cap. 34. „Și Iosua er  plin de spirit, căci Moisei puse m nile sale asupra lui”. Asemene aflăm noi pasage in Moisei (cap. 15. 12—28. 16 sau liber 4. 24. 4 și 16. Ieremie 31. 26. Eseechil 11. 24. Daniil 10. 7—9. Samuel 27. 11—14. Regii 19. 5. Zacharie 4) iară testamentul cel nou e și mai plin de atare exemple. Aci vom aminti numai unele ca d. e. Mat. 8. 2. Marcu 16. 18. 1. 31. 9. 27. Luca 8 46. Ioan 1. etc. . .

La Judei er  in de comun punerea m nilor pe cap, actul cel mai solemn și mai sf nt; prin punerea m nilor erau aleși regii și profeții, și această procedură s'a păstrat și p n  'n ȳilele noastre in ceremoniile noastre bisericășci, ca d. e. la fiecare hirotonie — unde arhierul pun nd m nile sale pe capul celui nou ales in hierarchia preoțească, chiamă spiritul sf nt asupra lui — sau la deslegarea de păcate după mărturisire etc. . . Aceasta in realitate nu e inse alta nimic  dec t emanarea puterii psihice existente in om, care deșteptat  prin puterea voiei și int rit  prin credința rein lțat  adecă prin reciprocitatea divină, operează in depărtare in conținutul voiei, (fie in bine, fie in reu) prin mijlocirea eterului, transpun ndu-l pe acesta in mișcare direct in direcțiunea voiei, așă dară voia concentrată respective puterea convingerei rein lțate trimite o putere in depărtare, care subt toate impregiurările e capabilă să realizeze conținutul convingerii respective a direcțiunei voiei, căci aceasta e sigur că omul poartă in voia sa, in credința sa, in convingerea despre puterea predominantoare de natură a voiei sale, o activitate creatoare in sine, ale cărei periferie e încă o enigmă mare.

(Va urm .)

ISIDOR IEȘIAN.

Noaptea de nuntă a dsoarei Angot

Comedie cu cântece într'un act, de *Montréal* și *Blondeau*.

(Urmare.)

Pitou. Ce? nu me cunoști? Nu cunoști tu pe tatăl teu Anatol Cururigu!

Clereta. Cucurigu? . . .

Pitou. Da! tocmai eu în persoană, unul din cei 243 de tați ai tei!

Pomponet. Ce dracu! ea are 243 de tați.

Pitou. Nici mai mulți, — nici mai puțini . . . toți adoptivi, bine înțeles! La nașcerea ei, toți casapii, pitarii și hamalii din hală s'au însărcinat cu creșterea și educațiunea ei. — Și de aceea, bătăcuții tei ceialalți m'au trimis pe mine aici . . .

Pomponet. Ce să faci?

aceasta s'a hotărît de societatea colportativă în unanimitate, contra a 15 voturi.

Pomponet. Ei! da știi că-i șugubăț!

Pitou.

I

La toți puțin ne pasă
De-ți place ast' ori ba!
Căci fata e a noastră
Ș-o vom protejă.
Căci fiecare tată
Pe rând o va păzi,
Spre-a nu fi atacată
De ori cine ar fi!
Iar tu casă,
Pat și masă

TRIBUNAL CHINEZESC. (După tabloul lui E. Tilly.)

Pitou. Ca să veghez asupra ei! Tu ai fi în stare s'o maltratezi, s'o bați . . . dar noi nu voim ca fiica noastră să fie nenorocită. Deci, așa dar, și fiind că, pentru aceea, societatea noastră colportativă, în înalta sa înțelepciune a hotărît ca: în fiecare săptămână unul din noi să steie de pază aici, timp de 8 zile, spre a veghiă să nu i se atace fericirea!

Clereta (publicului.) Fericirea mea! dar știi că-s oameni buni și de treabă tații mei.

Pomponet (înaintând spre Pitou.) Buni și de treabă or fi, nu-i vorbă, dar mie nu-mi stă la îndemână de loc asemenea hotărîre . . .

Pitou (împingându-l.) Hotărășce-te ori nu te hotări, puțin îmi pasă mie, nătăflețule! — *Clereta* este copila noastră. Nu-i așa *Cleretica* tătuții? (O sărută.)

Clereta. Ei, tată! d'apoi me stringi prea tare!

Pomponet (a parte.) Dar prea din cale afară o sărută!

Pitou. N'o să te mai părăsim nici o minută:

N'ei da, făr' a dice o!
Căci o fată
Respectată
Este domnișoar' Angót!

Toți.

Iar {eu} casă,
{tu} Pat și masă
{Să dau} făr' a dice o!
{Vei da} Căci o fată,
Respectată,
Este domnișoara Angót!

II

Pitou.

Cu toți sântem în număr,
Dou'sute pa'zeci ș' trei

Și, toți vom da din umăr
La fericirea ei!
Și de dracu te-a 'mpinge
S'o necăjești vr'un pic!
Sau să o faci a plânge,
Te facem praf, nimic!
Căci in lume,
Al nostru nume
E vestit de toți, o! ho!
Și o fată,
Respectată,
Este domnișoara Angot!

Impreună toți.
Căci in lume, etc.

Pomponet (foarte îngrijit.) Așa dar, vra să dîcă, o să ve instalați toți, pe rînd, aici?

Pitou. Mai vorbești încă! — Peste opt zile va fi rîndul altuia, — toți 243 de tați își vor avé săptămîna lor... asta s'a hotărît cu unanimitate contra a 15.

Pomponet. Și me rog... horăesc toți ca și dta?

Pitou. După impregiurare... când inghit câte 5—6 gărăfloare ca mine... (îi dă un ghiont de-l împinge tocmai in cealaltă parte a odăii, și sărută pe Clereta.)

Pomponet (revine și-i desparte.) Dar ian ascultă, tată Cucurigu, nu cumva ai de gînd s'o săruți in fiecare clipă pe Clereta?

Pitou. E dreptul meu! șcii dîcătoarea: de pe monedile de 5 franți, patria și dreptul meu! La nașcerea ei am contribuit cu 11 gologani de câte 5, pentru a-i asigura viitorul...

Clereta. Și acū vrei să-ți Testoreci banii!

Pomponet. Da șcii că-i plictisitor tata Cucurigu!

Clereta. Și cum ai intrat aice la Pomponet?

Pitou. Cu cheia mea... fiecare din noi avem o cheie de la odaia lui... am tocmit un lăcătuș anume să ni le facă.

Pomponet. 243 de chei! Și eu care nădăjduiam să trăsesc in cea mai mare liniște! să gust...

Pitou. Pentru fericirea ei! (O sărută.)

Pomponet. Iar! a!

Pitou. Am dat 11 gologani pentru...

Pomponet. Las' că ți-i dau eu inapoi numai să ne lași in pace!

Pitou (înfuriându-se și zdrobind un scaun.) Eu nu me clintesc de aici! așa s'a hotărît in unanimitate! (Șede, Clereta suie scena, avînd aerul de a dîce: impace-se cum le-o plăc.)

Pomponet. E! me rog, nu te mîniă! las' că ți-oi face un pat in dughiană.

Pitou. Veți, așa!

Pomponet (cătră public.) Ei, vedeți! eu nu me gîndisem de loc la incurcătura ce-ți poate pricinui o neveastă cu 243 de tați!

Pitou (mergînd la el.) Te scobori să faci patu in dughiană ori ba? (Clereta scoboară.)

Pomponet. Iată-me-s, iată! me duc! altfel e in stare să-mi sară in cap, tata Cucurigu! (Dispare. Pitou far' a fi vădūt de Clereta, își scoate peruca și se șterge pe obraz.)

Scena III.

Ange Pitou, Clereta.

Clereta. Și acū, tată Cucurigu, cred că ai să-mi dai voie, să me duc in odaia mea!

Pitou (cu voce naturală, ținînd-o.) După ce mai întei îți voi spune cât de mult te iubesc, Clereto!

Clereta. Ange Pitou!

Pitou. Da, Ange Pitou, — care, pentru ca să scape de jandarmii ce-l urmăreau, a intrat aici din întemplantare și s'a îmbrăcat cu un costum ce l-a găsit colo! Ange Pitou care se aruncă la picioarele tale pentru a-ți cere iertare... (îi sărută mînile.)

Clereta. Dar, dle! acum eu sînt mărîtată!

Pitou. Da, te-ai mărîtat de ciudă, de turbare, — ai luat de bărbat pe zăludul de Pomponet... Dar șciu că-l urăști, și eu te iubesc mai mult decăt întotdeauna...

Clereta. Dar dle!...

Pomponet. Sînt sigur, și nu voi să te las mai mult pe mînile acestui idiot de bărbier... te răpesc de-aici!

Clereta. Te înșeli, dle Pitou, — eu iubesc pe Pomponet! De și el n'are nici spiritul nici frumoasele dtale cuvinte, dar m'a iubit pe mine in toată viața lui... n'a iubit nici odată o altă femeie!

Pitou. Cine șcie!

Clereta. Da! ți-o garantez... și ascultă-me Pitou, sînt așa de sigură de inocența lui, incăt dacă mi-ai aduce tu cea mai mică dovadă de tradare...

Pitou. Me vei iubi iară?

Clereta (cochet.) Se poate și asta!

Vocea lui Pomponet. Nu te supără Clereto, iată că vin!

(Va urmă.)

N. A. BOGDAN.

Despre inhalatiuni.

Inhalatiunile constau in introducerea de vapori medicamentoși in căile aeriene, odată cu aerul ce se inspiră. Ele sînt usitate cu succes in diferite boale ale aparatului respirator și mai cu samă in boalele gâtului numite laringite, cari se manifestă adesea prin răgușeală, o sensibilitate exagerată anormală a gâtului, dureri la inghițire și respunđînd in urechi, tuse, expectorație, etc.

Avantagiul inhalatiunilor constă in contactul direct al vaporilor medicamentoși cu suprafețele bolnave, ceea ce contribuie mult la micșorarea inflamației și a tuturor simptoamelor ce decurg dintr'nsa.

Medicamentele intrebuintate pentru a face inhalatii, sînt numeroase. Dintre cele mai raționale și eficace sînt: rădăcina sfărîmată de Althoea (care e emolientă și foile de Eucaliptus aromatice și antiseptice.) Asociate, in proporție de 4 grame la fiecare sută de grame de apă pentru cea dintei, și de 2 la sută pentru cele de a doua, sînt puse intr'un ibric acoperit și încălđite pînă cînd apa incepe să fiarbă; atunci se ia vasul de la foc și aplicînd deasupra un con de hîrtie groasă, bolnavul aspiră cu gura vaporii, pînă ce se receșce ligidul, timp de vre-o țece minute

Afară de acest procedeu, foarte simplu, inse destul de eficace, esistă și niște aparate mai complicate, care fac ca vaporii să iasă cu un oare-care grad de presiune.

Inhalatiunile, trebuiesc făcute de 2—3 ori pe zi, evitînd in urmă a eși intr'un aer rece. Timpul cel mai favorabil, este seara inaintea culcării.

DR. I. POENARU.

Suvenirii din Praga.

Eră spre miadăci, când acceleratul de la Bodenbach ș-a făcut intrarea printre stâncile sub cari își așterne calea riul Moldova. Stâncile sterpe, dând panoramei o fisionomie severă, apăsau par că asupra noastră și ne simțiam ca într'un fel de închisoare, din care doriām să ieșim cât mai curând.

Tot privind înainte, nu peste mult zărirăm în vârful înălțimilor din dreapta, ridicându-se nimitor colossul Hradșin, care, ca un urieș peste pitici, domnește asupra întregului ținut. Iată și orașul Praga, impunându-se cu estinderea sa mare, cu mulțimea nesfârșită de biserici și de fabrici a căror fum întunecă orizontul.

Descalécând, numai decăt plecărăm să cunoașcem orașul. Praga ne interesă cu atât mai mult, căci fiind ea capitala Boemiei, doriām să vedem ce au boemii ca artă, industrie, comerț și tot ce constituie viața intelectuală și materială a unei națiuni.

Ceea ce ne-a întimpinat din capul locului, eră că pe strade pretotindene se vorbiă aproape numai boemește; inscripțiunea stradelor, firmele negustoreșci, tramvaiurile, toate ne arătau numai limba boemă; trecătorii la cari ne adresam, ne răspundeau și ei boemește. Care va să dăcă, orașul are o înfășurare cu totul slavă. Are și locuitori germani, dar aceștia fac numai o mică parte. Din numărul total 84 la sută sânt boemi și numai 16 la sută germani. Cu toate aceste elementul german vré să se afirme și el, de aici urmează o luptă inversunată între boemi și germani, în care — precum se vede — germanii au fost spriginii și de guvern.

Causa ce ne indeamnă să susținem acest favor al guvernului, este, că de și Praga e un oraș aproape absolut boem, totuș — drept contra-punct al institutelor culturale boeme — există asemenea tot atâte aședămiște culturale germane. Astfel sânt doue universități, una boemă alta germană; doue institute politehnice, iarăș așa; doue academii comerciale, tot așa; tot în proporția aceasta sânt contrapuse și celelalte școli; iar teatre și germanii au tot atâte ca boemii.

Incolo, fisionomia orașului este comercială și industrială, asupra căreia planează un fel de misticism religios, care se exprimă prin mulțimea de biserici și de mănăstiri. Aceasta caracteristică are drept urmare firească o circulație mare de oameni și de trăsuri pe stradele de frunte.

Orașul, care cu suburbiile sale are 310.000 de locuitori, pe ambele maluri ale riului Moldova, cuprinde o estensiune mare, în o vale imprejmuită de dealuri, cari se coboară până la suburbiile din dreapta riului, iar în stânga culminează în ghirlanda de munți, din al căror vârf estrem se nălță vestitul Hradșin.

Și noi ne-am dus mai întăiu acolo. Trecând riul pe unul din cele șapte poduri, ne-am suit în sus pe nesfârșitele trepte. O urcare obositoare din cale afară. Dar privilegiștea ce ni se oferă de acolo asupra orașului, ne-a făcut să uităm oboseala.

Hradșin, fala boemilor, foasta reședință a regilor

boemi, unde și archiducele Rudolf a petrecut anii primi ai tinereței sale, cu castelul, catedrala și palatele sale, dar mai cu seamă pentru bisericile ce conțin comoare mari, atrage pe toți străinii cari vizitează Praga.

Catedrala mitropolitană, a cărei edificare ș-a început încă la anul 1344, este un cap de operă arhitectonic, la care atât din afară, cât și din lăuntru, poți să te uiți ore și zile. Are o lungime de 74 metri și un chor de 39 metri nalt; iar turnul, care înainte d'a arde avea o nălțime de 160 metri, astăci e de 99. Biserica conține mausoleul regesc din marmore, în care zac mai mulți regi. Tot aici este și capela Wenzel, decorată splendid cu petri scumpe, conținând mormântul sfântului Wenzel, cu frescuri antice, precum și alte multe morminte istorice.

Castelul, întemeiat încă de principesa Libussa, are un trecut istoric vechiu și foarte variat. Aici ș-au petrecut faptele cele mai de căpătenie ale istoriei boeme. Salele mari, astăci nelocuite, au fost teatrul multor evenimente mari. Se arată și acuma fereasta din care la 28 mai 1618 contele Thurn a svêrlit afară în prepastia de 17 metri afundă pe ambii locotenenți imperiali Martinitz și Slawata, ceea ce a produs resbelul de 30 de ani. În timpul mai nou rol mai mare au avut cele doue sale mari numite: Sală germană și spaniolă, unde pe timpul șederii aici a archiducelui Rudolf ș-au dat petreceri cu dans. Tot în castel se află și fundațiunea împărătesei Maria Theresia pentru douespre-dece domnișoare aristocrate orfane. Ni ș'a arătat și arangiamntul lor și eșind din o sală în balconul fațadei, am avut privilegiul să vedem panorama cea mai mare a orașului, o fermecătoare plăcere pentru ochi.

Tot o plăcere pentru ochi, dar în altă formă, ne-a atras la biserica Loretto, unde arăm să vedem tesaurii boemi. Trecând prin o mulțime de palate, casarme și case particulare, la cea-laltă margine a Hradșinului detărăm de biserica ce căutam. Atăt esteriorul, cât și interiorul, de o simplitate puritană. Insemnătatea ei este-rolul istoric și comoara ce conține. Chiar și comoara aceasta se păstrează în o încăpere mică și fără nici o altă podoabă. Aceasta comoară este un monstrans în care se află 6580 de petri scumpe, dăruite de contessa Kolovrath, care le-a avut toate pe rochia ei de mireasă. Valoare lor este 3 milioane de florini. Tot aici mai sânt și alte juvaere, dăruite de princesa Lobkovitz.

Eșind pe poarta de sus a Hradșinului, pe piața Strahow, se află prelatura ordului premonstratens, situată admirabil pe culmea dealului. Atăt biserica, cât și edificiul de lângă ea merită luarea aminte. Intocmai ca costumul preoților din acest ord, astfel și aici culoarea dominantă e cea albă. Altarul bisericeii, din marmore alb, e admirabil; în biserică e mormântul sf. Norbert, întemeiătorul ordului. În prelatură se află o galerie de tablouri, de Luca Cranach, Carlo Dolce, Holbein, Guido Reni și alții. Mai interesantă e biblioteca ce conține 60.000 de volume, legate în alb, precum și o culegere de manuscrise prețioase. Este și o colecțiune de istorie naturală.

După ce vizitarăm totul, ne mai duserăm odată pe estrada prelatnei, de unde ni se oferă o priveliște și mai minunată decăt din balconul de la Hradșin, căci eram și mai sus și aveam un orizont cu mult mai larg.

Desfetându-ne cu drag, numai într'un târziu ne vini să ne luăm remas bun și să ne coborim jos în oraș.

IOSIF VULCAN.

Dumitru Stăncescu.

Un tiner scriitor, care inse cu toate acestea are la activul seu un trecut literar de vr'o cinci-spredece ani.

Terenul seu este literatura poporală, unde s'a afirmat un destoinic urmaş al lui Ispirescu.

A publicat mai multe volume de basme și snoave; afară de acestea a tradus câteva piese, care s'au jucat la Teatrul Național din București, precum și niște romanuri și nuvele franceze.

Este unul din scriitorii noștri cei mai sêrguincioși. Cititorii noștri înecă îl cunosc bine, căci în anii trecuți a scris mult și pentru foaia noastră.

Astăzi ocupațiunea sa de frunte este redactarea valoroasei publicațiuni „Biblioteca pentru toți“, editată de librăria Carol Müller din București, care în broșuri de câte 30 de bani a dat în mâinile publicului nostru o lectură bine aleasă. De la anul nou, în aceeași editură scoate și o revistă literară ilustrată săptămânală: „Foaia pentru toți“.

Tigrul. O scenă familiară. Copiii se joacă. De odată de sub masă apare figura unui tigr; copiii se sparie, dar numai decât bagă de seamă, că nu-i tigr adevărat, ci numai fratele lor mai mare a îmbrăcat pielea de tigr, voind să-i sperie.

Tribunal chinezesc. De când civilizația a pètruns și în China, lumea a aflat de acolo multe amănunte interesante. Un astfel de episod se infățează și prin ilustrația noastră. Legile chineze pedepsesc foarte aspru ori ce crimă sau delict. De aceea vedem pe bieții acușați cădând la pământ de frică, în fața tribunalului.

LITERATURĂ și ARTE.

Solri literare. *Dl Ioan Pop-Reteganul* anunță că vré să dea sub tipăr un volum de povești și snoave, de aceea invită publicul să se aboneze cu câte 1 fl. 75 cr. — *Dl Const. I. A. Nottara* a scos la lumină în București un roman intitulat „De vinđare“. — *Dna Smara* a publicat la București „Corbul cu pene de aur“, poveste mentru copii.

Intrunire literară la Palatul din București. Luni după amiazi s'a ținut la Palatul din București o mică intrunire literară. Regina a citit una din nouele sale lucrări dramatice. Invitații Maj. Sale erau dl și dna Maiorescu, dl și dna Urechia, dl și dna Ollănescu, dl și dna I. Negruzzi, dl și dna Brăiloiu, dna Mavrogheny, dna Zoe Bengescu, dsoara Theodory și dsoara Ana Ciupagea care a citit „Actul al V-lea“ dramă contimpurană într'un act, dl Dall' Orso și dl Ionescu-Gion, care a citit conferința sa despre „Patriarhii, mitropolii și episcopii greci la București“.

Igiena publică și serviciul sanitar în România. Am primit din București un volum intitulat: „Raport general asupra igienei publice și asupra serviciului sanitar al regatului României pe anul 1895“, de doctorul I. Felix, directorul general al serviciului sanitar. Raportul se imparte în doue: partea primă arată: Condițiunile climatice și statistica populațiunii, organele sanitare, bugetele serviciilor sanitare, medicina preventivă și căutarea bolnavilor; partea a doua tratează serviciul veterinar.

Economie politică și finanțe. A apărut: Al II-lea volum din: „Studii de economie politică și finanțe“ cuprindând pe lângă expunerea elementelor științei, analiza legilor, aședămintelor și intereselor economice și financiare românești, de Nicolae Idieru, directorul școalei comerciale de gradul I-ii din București, profesor. De vëndare la librăria Carol Müller, în București; prețul 4 lei.

Teatrul Național din București. Dl Gr. Cantacuzino, directorul general al teatrelor, a dimisionat din cauză de boală. Dl Mărzescu, ministrul de culte, a oferit dlui P. Grădișteanu postul de director al teatrelor, dar acesta a refuzat.

Concertul românesc din Timișoara, dat la 3/15 februarie în otelul „Moștenitorul Rudolf“, a fost bine compus și executat escelent. Iată programul: 1, Arie pentru bas din oratoriul Paulus de F. Mendelssohn-Bartholdy, cântată de dl Isaia Popa, acompaniat pe pian de dsoara Minerva Cosma; 2, Surugiul, cântonetă comică de Alexandri, predată de dl Ioan Mezin; 3, Doue cântări (Canzona din opera Nunta lui Figaro de Mozart și Ce te legeni codrule, de G. Scheletti) cântate de dna Lucia A. Cosma, acompaniată de dra Minerva Cosma; 4, Semiramis, fantasie dramatică de Rossini-Ascher, esec. pe pian de dra Mărioara Spatariu; 5, Doue cântări pentru tenor (Cântul cavalerilor din Cruciații de Gade și Dorul de G. Scheletti,) cântate de dl Vas. Popovici, acomp. de dra Minerva Cosma; 6, Rhapsodie roumaine de Lubicz, executată pe pian de dra Cornelia Fercu; 7, Doue cântări pentru tenor, (Mieđul nopții și Mugur mugurel de Dima) cântate de dl Vas. Popovici, acomp. de dra Minerva Cosma; 8, Terzett din oratoriul Creațiunea de Haydn, executat de dna Lucia A. Cosma (sopran), dl Vasiliu Popovici (tenor), și dl Isaia Popa (bas), acomp. de dsoara Minerva Cosma. După concert urmă dansul desprecare mai la vale.

Concerte și reprezentații teatrale. *La Oravița* corul vocal gr. cat. va da mâne duminică la 9/21 februarie un concert, după care se va represintă „Crisnicul întors de la pomană“, cântonetă de Millo și „Noaptea de sf. George“, vodvil în 2 acte de Theocar Alexi. — *La Făgăraș* societatea de diletanți Progresul va da la 7 marie n. o producțiune teatrală; se vor jucă piesele „Leac pentru soacre“ comedie localisată de Trocarul și „Chiriașul fugit“ comedie într'un act de Iosif Vulcan. — *În Sân-Nicolaul-mic* de lângă Arad corul tinerimei române va da astăzi sâmbătă la 8/20 februarie un concert, în care se vor cântă compoziții de Mozart, Vidu și Vorobchievici; apoi se va jucă comedia poporală „Ruga de la Chiseteu“ de Iosif Vulcan. Serata se va incheiă prin dans.

Reviste și țiare. „*Revista Școlară*“ apărută la anul nou în Arad sub redacțiunea dlui Ioan Simu, în tipografia proprie, a încetat, căci a avut numai 14 abonați. Redactorul își vinde și tipografia. — *Steagul*, un nou țiar conservator, a început să iasă la Botoșani. — *Gazeta Macodoniei* a apărut la București și va eși odată pe săptămână.

G E N O U ?

Hymen. *Dl Const. I. Băicoianu*, doctor în științele economice, inspector domeniial în România, s'a lo-godit cu dsoara Dinica Aurelian, flica dlui prim-ministru Aurelian. — *Dl dr. At. Brădean* și dsoara Gabriela Codrean se vor cunună la 9/21 februarie în Siciău.

— *Dr. Elie Dăian*, directorul ziarului „Tribuna” din Sibiu, s'a fidanțat cu dsoara Netti Totoian, fiica repausatului paroc George Totoian din Micești de lângă Alba-Iulia.

— *Dl. Macedon Onuta*, învățător în Rebrisoara, s'a cununat cu dsoara Victoria Mihalca. — *Dl. Ioan Bogdan*, unul dintre distinși profesori tineri ai universității din București, s'a cununat la 214 februarie acolo cu dsoara Mărioara I. Colțescu, fiica dlui Ion Colțescu, mare comerciant în capitala României. — *Dl. Ioan Gligore*, viconotar în Zărnești, se va cunună duminică la 9/21 februarie cu dsoara Ana Dan, în Zărnești. — *Dl. Ioan Schiop*, absolvent de teologie și învățător în Crisbav, s'a logodit cu dsoara Hortensia Popovici din Țințari. — *Dl. Ioan Rușan Maxim* s'a cununat cu dsoara Sabina Boeriu în Gherla. — *Dl. Ștefan Onea*, învățător în Zlatna și ales preot în Almașul-mare, s'a logodit cu dsoara Rosa Boca în Orăștie. — *Dl. George Pop*, notar cercual în Perșani, comitatul Făgăraș, s'a fidanțat cu dsoara Mărioara Comanicu, fiica dlui George Comanicu, notar cercual în Veneția-inferioară. — *Dl. George Meseșian* și dsoara Aurelia Ștefan se vor cunună la 2 martie în Bercea.

A doua serată dansantă la Curtea din București s'a dat joi la 30 ianuarie (11 februarie.) Au fost invitați dnii membri ai corpului diplomatic, dnii miniștri, mai mulți senatori și deputați, înalții demnitari ai statului și persoane din societate, împreună cu doamnele și domnișoarele, în total 500 de persoane. Regele și regina însoțiți de principele și principesa României au intrat în sala cea mare la orele 9¹/₂; puțin după aceea începă dansul, la care au luat parte și prințul moștenitor dimpreună cu principesa. La ora 1 regele și regina s'au retras în apartamentele lor, iar prințul și prințesa au continuat dansul, improvisându-se un frumos cotilion de peste 100 de părechi și care a durat până la orele 4 și jumătate. Joi la 6/18 februarie s'a dat la Cotroceni a treia serată dansantă. Ultima serată la Palatul de la Cotroceni va fi la 20 februarie v., când balul va fi costumat.

Balul din Blas, dat la 11 februarie, în folosul studenților săraci bolnavi, a reușit peste așteptare bine. Au fost de față doamnele: Aurelia Solomon, Ida Csato, Valeria Uilăcan, Amalia Papiu, Cornelia Deac, Elena Trifan, Vancea, Ungurean, Câmpean, Bian, Livia Domșa, Chejan, Deac, Camila Pop și dsoarele: Melania Brândușian, Solomon, Hortensia Groze, Veturia Bontescu, Ciato, Victoria Popovici, Amalia și Aurelia Velican, Valeria Uilăcan, Hortensia Moldovan, Georgina Buța, Octavia Bărsan, Netti Vancea, Septimia Vancea, Eva Pop, Elena Măcelar, Valeria Buda, Maria Sâmpălean, Cornelia Madincea, Volumnia Maior, Amalia Savu, Silvia Deac, Victoria Crișan.

Balul de la Năsăud, la 6 februarie n., a reușit splendid. Au luat parte doamnele: Tanco, Filipan, Șerban, Pletos, Halița, Vas. Pop, Mureșan, Grigorița, Nașcuț, Mihăilaș, Scridon, Macaveiu, Prodan, Petri, I Pop, Șuteu, Luchi, Șarosy, Ulrich, toate din Năsăud, Scurtu, și Scridon din Bistrița, Dragan din Zagra, Majorian și Istrate din Nepos și domnișoarele: Letiția și Iuliana Mureșan, Otilia Filipan, Maria Nașcuț, Estela Mureșan, Cornelia Petri, Rafla și Ludovica Pavelea, Elisabeta Șuteu, Ana și Mariți Iliș, Ionașcu, Eugenia Pop, Hedvig Ulreich, Lila Minier, Ida Wolf, Emilia Mischinger toate din Năsăud, Anastasia Manu din Zagra, Grapini

din Rodna nouă, Chita și Terente din Romuli, Scurtu din Bistrița, Majorian din Nepos, Eugeniu Sigarteu din Șintireag și altele.

Convenția socială din Sibiu, arangiată la 10 februarie (și nu la 18, precum s'a anunțat greșit în nr. trecut) de tinerimea română de acolo, a reușit escelent. Au luat parte doamnele: Maria Cosma, Ioana Bădilă, Geni Moga, Simonescu, Russu, Iustina Olariu, Octavia Voilean, Silvia Barcian, Elena Lucuța, Ana Moga, Maria Borcia, Eugenia Vecerdea, Maria Crișan, Emilia Tillea, Ersilia Vătășan, Elena Șpan, Boiu, Man, Margareta Moldovan, Constanța Balint, Elena Barcian, Iosefina Diaconovich și dsoarele: Erminași Fani Cosma, Valentina și Hortensia Penciu, Eugenia Moga, Eugenia Simonescu, Elena Adamovici, Otilia Mihu, Elena Cunțan, Olimpia Neagoe, Olga Man, Eleonora Borcia, Zina Moga, Rica Moga, Felicia Rațiu, Alesandrina Schiop, Eugenia Iovescu, Florica Roșca, Eugenia Grecu, surorile Reșu, Neli Ciceiu, Silvia Trifan, surorile Muciu, Nina Savu, Irina Pop, Olariu, surorile Pipoș, Pacurariu, Elisabeta Comănici și altele.

Balul din Timișoara, urmat după concertul despre care raportăm mai sus, a reușit foarte bine. Au luat parte doamnele Maria Cosma, Ermina Lazaru, Papp, Madincea, Rotariu, Manguica, Hortensia Suci, Viorica Mihali, Mihaltan, Putici, Gaița, Ardelean, Milu, Petrovici, Jurma, Secula, Ana Pop, Spătar, Gherdan, Coșariu, Vidu, Pinciu și dsoarele Minervă Cosma, Elvira Papp, Silvia Dogariu, Sabina David, Domnica Chirtop, Ana Maior, Lucreția Madincea, Valeria Gherdan, Augusta Stanca, Paulina Vaianț, Victoria Suci, Gaița, Lucreția Secoșan, Aurora Ardelean, Augusta Coșariu, Mărioara Spătar, Vioara Ioanovici, Elisa Pêrvu, Aurora Jurma, Catița Milu, Catița Berariu, Berariu, Berariu și Ida Serb, surorile Savu, Silviu, Dorovici și altele.

În Șomona-mare tinerimea română din Chior va da la 4 martie petrecere cu dans. Comitetul arangiator s'a compus astfel: Vasile Dragoș avocat președinte, dr. Vasile Gyurkó adv. vice-președinte, Augustin Dragoș eussar, Emile Butean controlor, dr. G. Iuliu Anca, Emiliu Bota, Vasile Butean, Alimpiu Costea, drd Augustin Dosa, drd Teofil Dragoș, George Micu, Corneliu Muste, Aureliu Nilvan, Victor Nilvan, dr. Michaiu Pop, Ioan Tatar membri în comitet.

Carneval. La Beisq casina română va da la 27 februarie petrecere cu dans, în sala Ospătării opidane, în folosul bibliotecii sale. — *La Lipova*, societatea de lectură română va arangia mâne duminică la 9/21 februarie petrecere cu dans în favorul societății. — *La Făget* se va da bal astăzi sâmbătă la 8/20 februarie, în folosul societății române de lectură.

Călințarul săptămânei.

Dumineca fiului răfăcit. Ev. dela Luca, c. 15, gl. 6, a. inv. 6.			
Ziua sept.	Calindarul vechiu	Calind. nou	Sorele.
Duminecă	9 S. Mart. Nichifor	21 Eleonora	6 53/5 7
Luni	10 S. Mart. Haralambie	22 Petru C.	6 50/5 9
Marti	11 Mart. Vlăssie	23 Serenus	6 47/5 11
Mercuri	12 Par. Meletie	24 Mathias	6 45/5 12
Joi	13 Cuv. Martin	25 Victorin	6 43/5 14
Vineri	14 Cuv. Axentie	26 Gland. Goth.	6 41/5 16
Sâmbătă	15 Apost. Onisim	27 Leandru	6 39/5 13

Proprietar, redactor respunțător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.